

RAZVOJ EKONOMSKE MISLI

EKONOMSKI FAKULTET PODGORICA
dr JOVAN ĐURAŠKOVIĆ

Savremene makroekonomske teorije

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

Teorija racionalnih očekivanja

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

Utemeljivač škole, profesor
na Univerzitetu u Čikagu

Afirmacija *teorije racionalnih
očekivanja*

Nobelova nagrada (1995)

Lukasov paradoks

Robert LUCAS
(1937)

Lukasova kritika – pogrešno je predviđanje promjena u ekonomskoj politici samo na bazi istorijskih podataka. Potrebno je modelirati dublje parametre koji upravljaju individualnim ponašanjem (mikrofondacija makroekonomije).

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

Osnovna ideja teorije:

EKONOMSKI SUBJEKTI SU AKTIVNI POSMATRAČI EKONOMSKOG AMBIJENTA

Suštinu nove klasične makroekonomije predstavljaju 3 hipoteze:

- hipoteza *racionalnih očekivanja*,
- hipoteza o *stalnoj tržišnoj ravnoteži* i
- hipoteza o *agregatnoj ponudi*.

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

- **Hipoteza racionalnih očekivanja** je kritika *kejnzijanske* hipoteze o *neizvjesnosti* i *monetarističke* hipoteze *adaptivnih očekivanja*
- **Adaptivna očekivanja** – očekivanja o budućim vrijednostima ekonomskih varijabli bazirana su na iskustvu (*moгуće sistematske greške u predviđanju*)
- **Racionalna očekivanja** – pojedinci u predviđanju polaze od prošlih događaja ali i svih javno raspoloživih informacija o politici (*sistematske greške nijesu mogućе*)

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

- **Hipoteza o stalnoj tržišnoj ravnoteži** predstavlja reafirmaciju valrasijanske tradicije (*superiornost tržišta*)

Ponuda momentalno ispunjava zahtjeve tražnje uz cijenu koja čisti tržište (*cijene su savršeno fleksibilne*)

- **Hipoteza o agregatnoj ponudi** – pojedinci se ponašaju u skladu sa principom maksimizacije svog blagostanja

Odluke o ponudi robe i odluke o ponudi rada donose se na bazi relativnih cijena

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

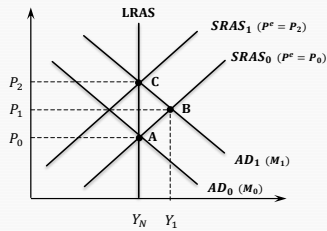
- U Lukasovom modelu formiranje privrednih ciklusa zasniiva se na razlikama između stvarnih i očekivanih cijena

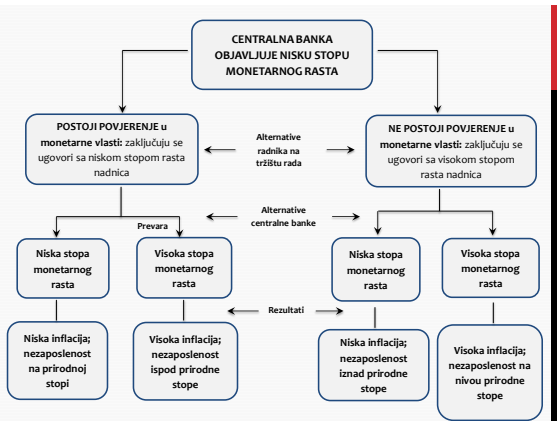
$$Y - Y_n = \alpha (P - P_e)$$

- Nivo proizvodnje (Y) odstupiće od svog prirodnog nivoa (Y_n) samo ukoliko dođe do odstupanja tekućeg nivoa cijena (P) od očekivanog nivoa cijena (P_e)
- Samo neanticipirana promjena dovodi do neravnoteže** (problem – nekompletne informacije)

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

- Do realnih promjena dolazi samo u slučaju kada ekonomska politika nije anticipirana ($A \rightarrow B$)

NOVA KLASIČNA MAKROEKONOMIJA

- Novi klasičari odbacuju kejnzijanski koncept nevoljne nezaposlenosti i državni intervencionizam
- Šokovi na strani ponude (velike tehnološke promjene), a ne na strani tražnje, dovode do ciklusa
- Zagovaranje **pravila** nasuprot diskrecionoj politici
- Nosioci ekonomske politike moraju imati **kredibilitet** (vlada mora saopštiti javnosti kakva će biti politika)

Savremene makroekonomske teorije

EKONOMIJA PONUDE

Supply Side Economics

EKONOMIJA PONUDE

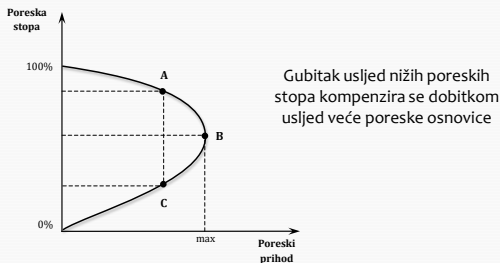
- Ideje ekonomije ponude svoju pravu afirmaciju dobijaju tek 70-ih i 80-ih godina XX vijeka
- Najznačajniji predstavnici ekonomije ponude su: **Mandel** (Robert Mundell), **Lafer** (Arthur Laffer), **Vaniski** (Jude Wanniski), **Tjur** (Norman Ture), **Feldstajn** (Martin Feldstein).
- U osnovi „novih” ideja je Sejov zakon tržišta i određivanje ponude kao odnornog pokretača razvoja

EKONOMIJA PONUDE

- Ekonomija ponude prenosi težište svog fokusa sa kejnzijanske tražnje na ponudu
- **Privredni rast ostvaruje privatni sektor**, a privreda je opruga savijena pod teretom države
- Državna regulativa, preobiman državni aparat, efekat istiskivanja i previsoki porezi sputavaju rast i razvoj
- Cilj – **smanjenje poreskih stopa radi stimulisanja akumulacije kapitala** (važan krupni kapital)

EKONOMIJA PONUDE

- **Laferova kriva** predstavlja osnovni analitički instrument

EKONOMIJA PONUDE

- Predstavnici ekonomije ponude vjeruju u *laissez faire* koncept i u samoregulišući tržišni mehanizam
- Uloga države je važna u *zaštiti pravnog sistema, bezbjednosnog sistema i pružanju zdravstvene zaštite*
- Povjerenje u ekonomiju ponude se smanjilo tokom 80-ih godina zbog drastičnog povećanja budžetskog deficita
- Neokejnzijanac Džejms Tobin: „*Bez Kejnlsa, Fridmana i Lukasa, ekonomija ponude ne bi imala svoje teoretske osnove. Ona je više duh, pogled i ideologija nego koherentna doktrina*”.

LITERATURA

Glišević, N., *Razvoj i osnove savremene ekonomske misli*,
Ekonomski fakultet Podgorica, 2004.

- Škola racionalnih očekivanja i ekonomija ponude
(str. 439-449)

HVALA NA PAŽNJI

Kabinet: 309
E-mail: jocodj@gmail.com
